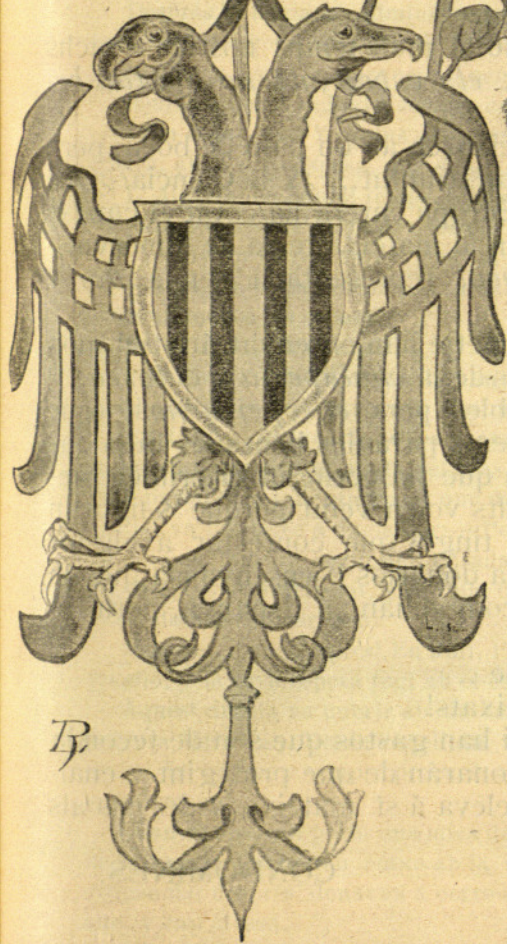

Catalunya Artística

Any I * Barcelona 16 Agost 1900 * Número 10

ACTRIUS NOTABLES

R

Redacció y Administració
Raurich, 20, pral.

Joaquina Pino

UNA EMINÈNCIA

"L' *Africa comensa en els Pirineus*"—deyan no fá molt temps nostres amichs de Fransa. Y are, en plena Exposició, han exclamat: *els espanyols no son tan be-duins com ens creyam*.

Las victórias d' en Sorolla y d' en Benlliure els deixaren ab un pam de boca; pero era necessari rodonejar la fama. Las bellas-arts havian triunfat... ¿Y la Ciència? ¿Qué s' han fet aquells sabis de *in illo tempore*?..... L' Europa entera ha cotat el cap: el doctor Ramon y Cajal ha posat el nom d' Espanya en la mateixa testa de Minerva.

Dins de l' Exposició, Espanya hi estava *dignament* representada per la *flor y nata del canto y baile flamenco*.

Ningú ho esperaba: un pintor, un esculptor y un metje han ensenyat á tot el mon artistich y científich que aquet no es solsament el pais de la *chulaperia* y el *toreo*.

Vritat es que l' Estat emplea tots els medis possibles pera *européisarnos*, (que diria en Costa). Una bona prova en tenim ab las següents paraulas llensadas fá pochs dias, en só d'amarga confessió, pèr l' eminent biólech que ha obtingut el primer premi en el Congrès Médech Internacional de Paris: "Molts volen venir perque 's figuran que jo tinch un material de laboratori grandíós, y he tingut que contestar á alguns extrangers, entr' ells, russos é inglesos, que no podia donarlos l' ensenyansa que de mi solicitavan, y que no vinguessin de cap manera, com volian, á Espanya," pera estar al meu costat estudiant alguns mesos".....

De manera que 'l recó del sabi no está presentable...

¡O l' Estat es egoista ó els governants son uns deixats!

¿Cuan s' enterarán els nostres estadistas de que hi han gastos que son de feconda é immediata reproducció? ¿*Quosque tandem* no s' adonarán de que protegint y enaltint als sabis d' una nació, la nació 's protegeix y s' eleva á sí mateixa y de pas als homes que forman el seu Govern?

CONDOMINES.

DRAMAS

I.

abandonat palau dels marquesos de X*** està situat en un arrabal de la ciutat.

Cuan vá edificarse, fá aprop d' un sigle, n' estava ben apartat de la ciutat, pero el progrés va cridar á la ciutat dormida:—¡ereix! ¡ereix!!—y ella va aná exte-
nentse com una taca, y cada dia s' anava acostant més y més al palau fins que arrivá á abrassarshi.

Avuy, á la dreta del palau hi ha una fábrika in-
mensa y á la esquerra una renglera de casas petitas y modestas en las que hi viu la pobre gent treballadora que la ciutat, desagradada y oblidant que á 'n aquella gent deu la seva importància, la treu enfora, enfora

del seu cor.

II.

El palau abandonat es molt gran y comensa á ferse vell.

L' habitaban (per allà l' any 95) la senyora Marquesa y la seva neta, la Elvira, una jóve de vintidós anys, alta, morena, pero molt quieta y sossegada.

El servey el componia la Llúcia, minyona que feya un quart de sigle qu' estava á las ordres de la senyora Marquesa, y qu' estimava ab deliri á la Elvira. ¡Si diu que la va veure neixer!

¡Que van passarne de cosas en aquella casa ab vinticinch anys! La Llúcia ho sabia tot, tot; semblava que sigués de la familia.

Després hi havia un administrador que, com no tenia feyna casi be may, feya de criat. Era un bon home ¡pobre senyor Lluís! Humil, molt carinyós y relativament instruït. Portava á la casa una voluntat de ferro. Per la senyora Marquesa ó per la Elvira s' hauria deixat matar.

¡Quina quietut regnava sempre en el palau! Era tan gran, tan gran!... Devia ferhi un fret en aquells salons tan espayosos! Y ¡quina diferència vint anys enrera! Allavors vivia en Juli, el Marqués, pare de la Elvira, ab la seva esposa, una dona tan hermosa com coqueta; y ho era forsa d' hermosa!

L' alegría, en aquell temps, rebossava del palau.

¡Cuántas visitas! ¡Cuántas soirées! A totas horas hi havian cotxes parats á la porta.

La senyora Marquesa no 's cansava may de dir á 'n el seu fill.

—Mira, Juli, qu' aném á la ruina. Pensa també que la societat es molt traydora, que dona punyaladas cuan un menos las espera.

En Juli no 'n feya cas.

Pero, ¡vaja si la va rebre la punyalada! Una nit, en el saló de descans del Liceu, va sorprendre á un coronel amic seu qu' entregava dissimuladament una carta á la seva esposa.

En Juli va arrencarli de las mans, la llegí; per sos ulls passá un llamp d' ira, agafá pel bras á la seva dona y li anava á parlar, pero no sapiguent qué dir pera expressar lo que sentia, va limitarse á exclamar:—¡Perjura!

A la exclamació seguí una mirada molt llarga. Primer d' odi, després de sufriment, y al final de despreci. Acte seguit aná á desafiar al coronel.

Després... ¡oh, després! En Juli, l' home digne, morí en el desafió, y la seva esposa fugí ab el coronel.

Aquest drama va cubrir ab un vel negre l' ànima de la senyora Marquesa. Desde aquell dia va tancar á tothom las portas del palau, y sempre procurá que la Elvira no 'n tingués esment.

Cuan el temps li portá una mica de consol á la pobra vella, de tart en tart sortia en cotxe ab la seva neta á fer alguna diligència; després donavan á corre-cuyta uns vols pel par-
que, y cap á casa.

Una nit, la Elvira (alashoras tenia dotze anys) estava en el cuarto del piano en el segón pis; tenia las persianas ober-
tas y mirava el resplandor qu' eixia del cor de la ciutat.

—Avia—exclamá de sopte—¡cuant m' agradaria anar allí! Jo, encare may he sortit de nits.

—Allí, filleta—contestá l' avia ab aquell tó sentenciós dels

vells—hi ha el món... la societat... ¡quin horror! Tanca, tanca las persianas.

Y va fer la senyal de la creu.

III.

La Elvira arrivá als disset anys y senti en son cor un no se qué que la feya estar melangiosa. Las cosas alegres li donavan ganas de plorar. Ves, qui ho diria? Es que las riallas de la nena deixavan lloch á las llágrimas de la dona.

La senyora Marquesa no se 'n sabia donar compte del cambi de la seva neta, y es que la bona senyora no 's recordava dels seus disset anys, de sas primeras ilusions, dels primers batéchs del seu cor; y no se 'n recordava, perque Deu borra de la memòria dels vells aquets recorts tan dolços, y aixís no troban el fi de la vida tan amarch.

¡Se pateix tant recordant els temps d' or qu' han passat per sempre!

IV.

La Elvira estimava; no sabia á qui, pero estimava molt.

Y anaren passant els anys.

Un dia, passejant pel parque, va veure que un jove montat á caball se la mirava fixo... fixo. Era ros, tenia els ulls blaus... ¡Oh, precisament lo que ella havia somniat!

La senyora Marquesa, sense adonársen, al poch rato va donar ordre al cotxero de tornar á casa.

La Elvira sentia darrera el cotxe els passos del caball, y d' emoció li pantejava el pit, son pit de verge enamorada.

V.

Abreviant. Si la Elvira va enamorar-se del jove ros, en Carlos (qu' aquet era el seu nom) també s' havia enamorat de la Elvira.

En Carlos tenia vintissis anys y la carrera d' advocat. Hereu d' una important fortuna, sol al món, no tenia necessitat d' exercir la carrera y vivia sols per l' art.

La seva afició boja era 'l dibuix, é hi consagrava moltes horas.

A la senyora Marquesa li agradá en Carlos, y com vegé qu' ell portava bona intenció va admétrel á casa.

La Elvira estava boja d' alegria. ¡Pobreta enamorada!

VI.

Vetaquí que, en un recó del jardí del palau, sobre un pedestal de márml que s' aixecava entre mitj de rocas, hi havia un busto de dona mitològica.

En Carlos va enamorar-se del seu perfil gréch, y cada tarde se separava mitja horeta de la Elvira y se 'n anava an aquell recó y la copiava.

May li sortia be. Aquellas líneas, que costaban de passar al paper! Pero en Carlos no 's donava per vensut, y cada tarde, cada tarde, tornava á comensar.

—Y no 'm vol sortir!—deya un cap vespre el jove artista, mal-humorat.—¡Si aquest márml té vida! ¡Quina dona més hermosa! Sembla que 'm miri. Jo veig que en els seus llabis hi palpitan els petons.....

Y com que ningú 'l veyia, va acostarshi y li va fer un petó.

VII.

Cada dia era més llarch el rato qu' en Carlos passava en el jardí.

La Elvira, una tarde va dirli.

—Carlos. No hi baixis més al jardí. Sembla que t' estimis més al busto que á mí.

—No siguis tonteta.

—Es que tinch gelos...—afegi ella baix baixet.—Jo 'l faré treure.

—No ho fassis, Elvira; no ho vull.

—Jo sí.

—Te repeteixo que no ho vull.

—Si avuy baixas al jardí, te 'l faig treure.

—Donchs avuy hi aniré y tu no 'l tocarás.

—Te prometo que ho faré. Es perque t' estimo molt.

—No deus estimarme gayre cuan no 'm vols creure.

—Tú no hi vagis.

—Jo hi aniré.

—Donchs te 'l faré treure.

—Mira, Elvira, que te 'n arrepentirás.

Aquella tarde En Carlos va baixar al jardí com de costum.
Mes tart, al despedir-se, la Elvira, ressentida, va ferli un paper molt fret.
Després decidida va anar al jardí y derribá el busto que va escrostonarse contra las rocas.

VIII.

Al endemà, la Elvira, al rebre al seu enamorat va dirli que en el jardí ja no hi havia el busto.

—¿Com?—feu en Carlos.—Es á dir que no m' has cregut? Donchs, adeu!

—¿Y are, Carlos?...—cridá la Elvira.

—Adeu; déixam passar.

—No, vida mèva, no... no passis, ¡perdonam!—y 's llensá als seus peus.

—¡Fuig!—replicá en Carlos apartantla.

—¡Carlos! ¡Carlos! ¡Escolta! ¡Perdonam!...

Pero en Carlos ja havia obert la porta, y se 'n anava escalas avall murmurant:—¡L' home té d' ésser home!

IX.

Tres dias després, una nit qu' en Carlos estava escrivint en son despatx, va trucar el criat á la porta.

—Ja pots entrar—digué molestat.—¿Qui de mana?

—Un senyor que diu que li precisa molt venire á vosté—contestá el criat atentament.

—Que passi—Y seguí escrivint.

Al poch rato va apareixe el senyor Lluís.

—Senyoret Carlos, per l' amor de Deu!—exclamá el bon home, ensemps que li besava una mà de la que se 'n havia apoderat.—La pobra Elvira se 'ns ha posat malalta. La senyora está desesperada. Vosté pot tornar la tranquil·litat á 'n aquella casa. Li demano per la memòria de la seva mare. Senyoret Carlos, per l' amor de Deu!

—Miri, Lluís—contestá en Carlos, impassible—jo estich molt ocupat y nò puch entretenirme. Ab aixó, fassi el favor de retirar-se.

—Pero, escolti; es que....

Y en Carlos ab un tó imperatiu cridá:—¡Prou!—Y agafantlo pel bras l' acompanyá fins á la porta.

Al tornar al despatx, va se'n tornar, quedá un rato pensatiu, llensá un sospir, y 's va dir:—¡Ca! Deixem-nos de sentiments. ¡L' home té d' ésser home!

Y agafant la ploma 's posá á escriure novament.

X.

Passaren quinze dias.

Una tarde, al arribar á casa en Carlos, li va dir el criat:

—Senyoret; en la sala l' espera aquell senyor de l' altre dia.

—Bueno; ja hi aniré.

Cuan va entrar á la sala sentí un crit selvatge y vegé que 'l senyor Lluís se li tirava á sobre.

—¡Vosté l' ha morta, vosté! ¡Malehit siga!—cridá el fiel criat—¡Jo la venjaré!!

Y posá sas mans al coll d' en Carlos; pero aquest mes jove y ab mes forsa, dominá al senyor Lluís y á empentas y rodolons el portá á la escala, mentres el senyor Lluís anava dihent:—¡Malehit siga! ¡Malehit siga!

Cuan en Carlos va trobar-se sol, exclamá:

—L' home té d' ésser home!—Aixó digué, y 's quedá parat com un idiota al mitj de la sala.

Després se llensá á una otomana, amagá la cara entre las mans, y murmurant:—¡Pobra Elvira! ¡Pobra Elvira!—arrencá á plorar desesperadament.

R. SURINACH SENTIES.

CANT DE PÀTRIA

Sols un' arpa tinch
com no 'n trobaria...

Es d' argent brunyit
d' or y pedreria.

Las cordas d' or fi
de l' argenteria.

Mans que l' han tocat,
blancas y polidas.

Cada mitja nit
sas cordas d' or vibran

é inonden l' espay
devassall de ritmes,

de tristesa els uns
altres d' alegria
que atrauhen al cor
y els nervis animan.

Jo sé lo que diu
en sas melodias:

*Fills de Catalunya,
ploreu las llibertats...
sino las heu guardadas
sabeulas recordar.*

Cuan acaba la cansó
totas las cordas sospiran...

Benhages, arpa del cor,
que en cants de pàtria t' inspiras!

LL. ALMERICH.

PENSAMENTS

Hi ha qui sent gelos per amor y qui per amor
pròpi.—A.

El cor de la dona, es com mols instruments, que
depent de qui 'ls toca.

La calumnia es com el carbó: cuan no crema,
taca.

L' amor es una amistat portada á lo sublim.

Un tonto te sempre bastant talent pera ser un
malvat.

Logra mes una llàgrima que 'l canó de una pis-
tola.

EMILI GRAELLS.

¡Felicitat!.....

I.

Ja feya mes d' una semana, que l' horta d' en
Joan com totas las d' aquell terme, s' havia quedat
sense aygua. El rech que l' alimentava, un rech ample,
llarch, ab marges florejats de corritxolas ab
campanetas blancas y moradas, xuclat per la xardor
de l' atmósfera, perdía poch á poch, la que li queda-
va; un' aygua roja, grassa, embassada, ab una mu-
nió d' anguillas, euchs y teixidós bellugosos.

En las horas de sol, feya llástima aquell trós de
terra, aixuta y áspre. Els blats de moro, prims de
pen, escanyolits, ab una espiga cremada, se brinca-
van al bó de ferse; las aroladas de cols, s' omplían de
fullas y mes fullas grogas y pansidas; y las monjete-
ras negrosas de tant pugó, eran estantissas, de poca
tabella y buyda, aprimparada, en la primor dels fils,
si cau ó no cau, á las ratxas d' ayre calent que las
sorollava á voltas recremantlas.

—¡Aixó no pot durar! ¡Válgam Deu!... ¡Aixó está
perdut, ben perdut si no baixa aygua! ¡Tot, tot se
morirá!...— esclamava á cada moment en Joan, fi-
tant sos ulls, en l' ampló del cel... que seguía seré,
ras, lluminós, sense una senyal de pluja; ó be en la
buydor del rech, sech, ab un llot vermell y una mol-
sa curta y torrada.

Y creixia 'l seu desconsol, com més se veyia la
pérdua á sobre; á mida que passaba 'l temps y l' ay-
gua no venia á revifar aquella verdor mitj morta...,
aquell blat de moro brincau, aquellas monjeteras age-
gadas ja unas demunt las altras, deixant nuas las
canyas secas y esfulladas de las tendas.

En Joan estava nerviós, aclaparat per la negror
de la desgràcia, que, s' atansava paulatinament, de
dia en dia. Tot alló ja era ben perdut per ell. ¡No, no
se 'n salvaria rés! ¡Cuán l' aygua vindria, tot ja fora
mort, ben mort! Y recordantse de las frescas plu-
jas d' Abril que, muilavan aquella horta deixanthi vida,
que feyan créixer aquella verdura tendre y esplén-
dida, qu' enamorava 'ls ulls, malehía ab tota la forsa
de son esperit l' estiu; aquell estiu calent que li por-
tava tan neguit al cor, robantli l' alegria; aquell es-
tiu que li feya veure la tristesa de sa horta, plena de
plantas pansidas, que tants cops del matí fins el ves-
pre, seguía y resseguía en Joan, sentint sota 'l cánam
atapahit de sas espartenyas obertas, l' escalfor vivis-
sima de la terra; aquella terra áspre, encesa, ab cua-
tre herbas dolentas, tan sabuda per las ilagostas que
hi botavan, movént sas alas verdosas y transparen-
tas.....

II

Un demati emboytrat, cuan ja desconfiava de tot,
li va fer créixer alguna esperansa. Era dilluns y al
aixecarse en Joan, el sol no entrava com els demés
días en la buydor de son dormitori. Una claror blan-
ca ho rabejava tot, esmunyintse pels vidres empol-
sats de la finestra de aquell cuarto xardorós d' at-
mósfera carregada.

—¿Potser será pluja? ¿Qui sab?—murmurá en Joan
obrint de bat á bat els finestróns...— ¿Potser hi seria

à temps l'aygua?... ¡Deu ho fés!... ¡Deu ens portés bona pluja!—

Y escorcollant ab la vista el cel, seguía 'l pas silenciós dels núvols; uns núvols cendrosos, transparents de las voras, de formas desgayradas... Y aixís enterrà el matí y bon trós de tarde, sempre ab els ulls enlayre, esperant veure el primer fil d'aygua de la pluja.

Havían dat las campanadas de las sis, euan un ayre frésch, humit, se girá de llevant, empenyent ab forsa novas nuvoladas.

Una idea de felicitat, llampegá per l' enteniment d' en Joan. La pluja era segura. ¡Quin be faria á 'n aquells camps assedagats l'aygua! Y aquell ayret, mes viu, mes mullat, ja gronxava las canyas secas de las monjeteras, sorollánt sas tabellas ab bufadas frescas.

En Joan estava febrós de content. Li semblava un miracle aquell cambi de temps. Poch esperava ell l'aygua del cel, després d' aquells días clars, expléndits, calentóns... Y ja vespre la son l' empenyé al llit, ahont semblava no hi hagués tota la roba de la nit passada. ¡Quina frescor sentia! Y mitj despert, mitj adormit, allá en la foseor de son dormitori, somniava ab la pluja que cauria desseguit, desseguit... amarantho tot; ab la seva horta ja mullada, ja verda, ab els blats de moro drets, las monjeteras aixericadas, y las cols ab un bó de fullas molsudas y rissadas regalant aygua, sobre la terra fosca, ja tòva.

Eran las deu, euan el terratrémol d' un tró llarch y aixordador, lo despertá. —¡Un tró!— digué entre ell, ¡un tró!— Escoltá... y no sentí res, després de aquell estrépit... —¡Encara no plou!... No tardará molt en venir l'aygua— murmurá atent al mes feble soroll. Y d' un bot saltá del llit obrint un dels fines-tróns pintats de la finestra. Una lluminor blavosa li dongué en la cara fentli aclucar els ulls. Esperá més y... desseguit sentí el tambalejar d' un altre tró més fort, més aixordador, com desfet demunt de las teulas argilosas d' aquella casa. —¡Sant March, Santa Creu!...— digué entre dents en Joan, mentres un xafech pesat, plé, ho esbandia tot, desplomantse de aquell cel negre... de pluja. Y tot d' una torná á obrir el finestró. Aquella blavor enlluernadora, eléctrica, vivíssima, aclaria 'ls fils apretats de la pluja desfentse á tota forsa, mentres un soroll frésch, clar, senyalava la mola d' aygua que baixava rech avall; aquell rech ample, ab els marges rublerts de corritxolas, peus de gall y panissolas verdas, qu' alimentava l' horta d' en Joan; aquella horta assedegada, calenta, are ja molla, fresca, tòva, ab el blat de moro dret, las cols revifadas y las tabellas grogas de las monjeteras infantse en la primor dels fils verdosos despenjats de las canyas secas y esfulladas de las tendas.

LEOPOLD NEGRE Y BOBA.

Sant Joan Despi, 8 d' Agost.

HORAS SERENAS

Boscos d' Olivella, hont férem el niu
en las nits hermosas y claras d' estiu;
cantant per las serras, vivintne d' amors,
allí menjant fruytas, allí cullint flors;
pujant á la torre; per Jofra corrent;
saltant per la Plana; sopant al torrent;
escoltant las merlas, dolsos rossinyols;
sentats per las eras de can Suriols;
al peu de l' iglesia la lluna mirant,
sentint las guitarras, la gralla escoltant;
recitantne versos el senyor Rector
ungits de bellesas, teudresas del cor;
y á dalt de la serra, guayant el fossar,
com si 'ls morts volguessin tas grácias mirar;
colometa méva, glória de mon pit
que al cor donas forsas, llum á l' espérit,
¡qu' hermosa la vida passarem allí,
jo dante mon ánima, tú vivint per mí!

F. GRÁS Y ELÍAS.

SOSPIR

Dedicat á E. Salvo.

Si treuret' del cor podia,
ó borrarle d' ell pogués;
sens deturarme ho faria,
encare que sapigués
que esborrante moriria.

Més, ¡ay! no puch, no es possible
encar' que sembli sensible
que sofreixi com ningú,
seria molt més horrible
viurer sens pensar en tú.

JOSEPH M.ª FELIU VILA.

¿PERQUE 'S CASAN?

Respóndrer á aixó molt costa,
perque hi han váris judicis,
pero la experiéncia, indicis
ens dona per la respósta.

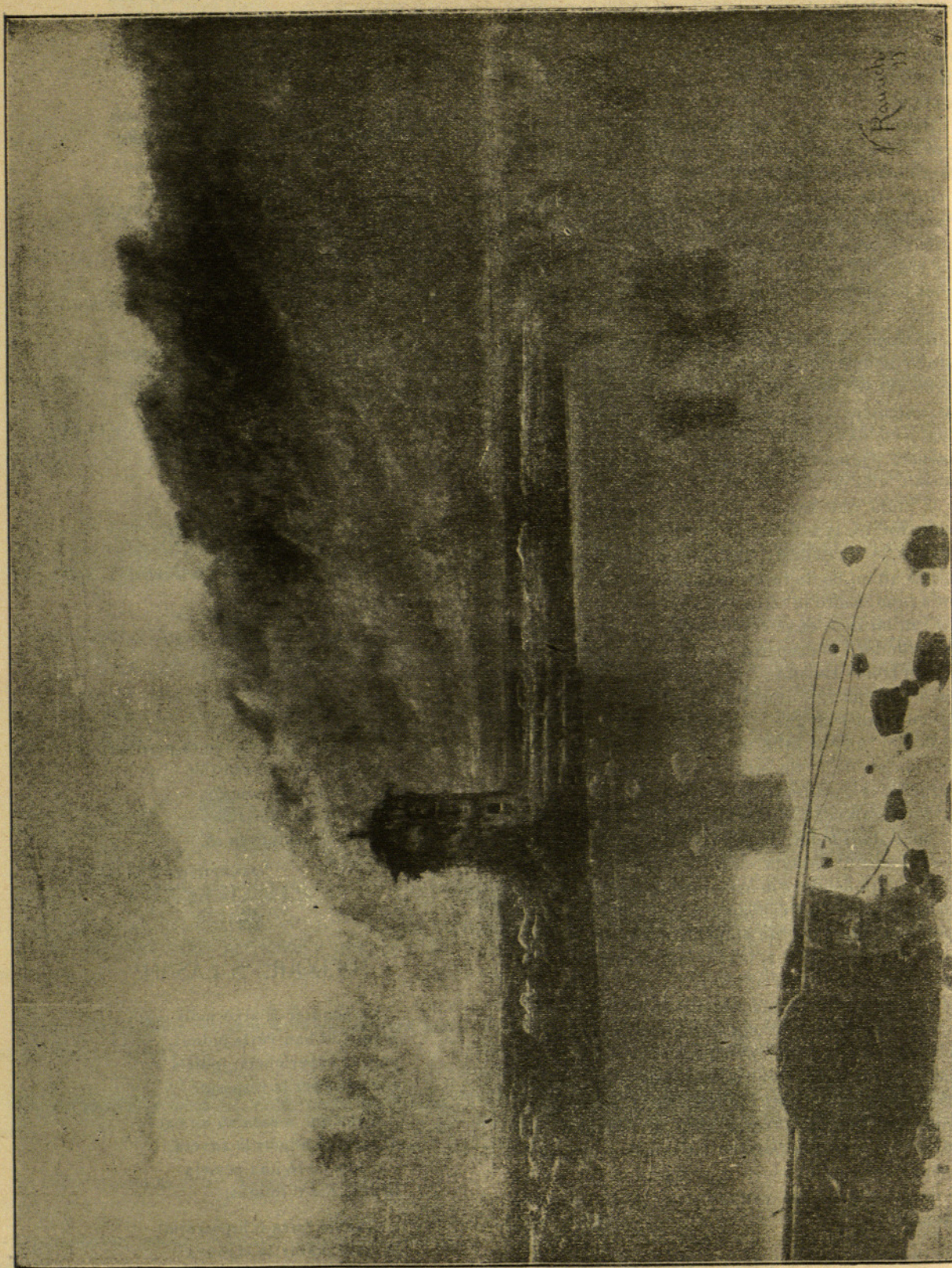
Hi ha qui 's casa ab un excés
d' amor, é hi pert la xaveta,
y el que no té una pesseta
se casa per l' interés.

¡Cuánta farsa é hipocresia!
¡Y quin pintar la cigonya!
¡Cuants al cove buscan ronya
y après tot fuig en un día!

Qui, fentho, hi vèu benefici,
quí un amor ó frenessi...
¡Cuants se casan perquè sí!
¡Qué pochs ab cabal jndici!

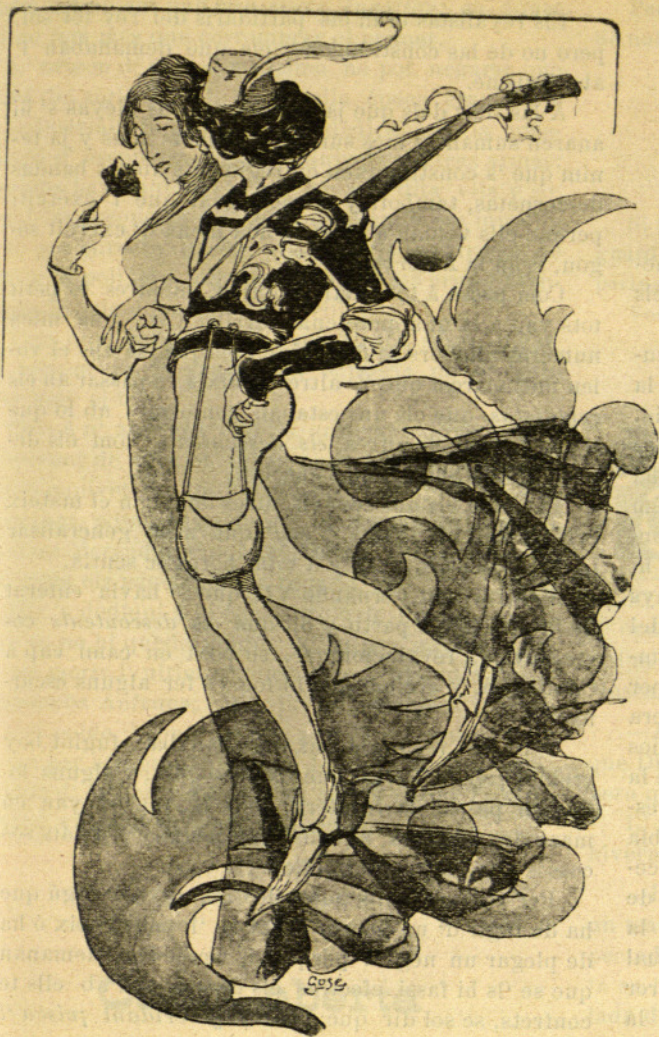
J. DURÓ Y GILI

CATALUNYA PINTOYESCA

Llacuna de Castelldefels

(Cuadro de N. Raurich)

AHIR Y AVUY

I.

(DOLORA)

¿Ni un recort guardeu senyora
de cuan foreu el meu sol,
astre d' amor y esperansa
que pera sempre s' es póst?

¿Dels temps aquells tan ditxosos
horas d' explay y de goig
que tan depressa passaren
com del llamp la lluhentor?...

Els cors nostres s' adoravan
ab tendrissima passió
bategant á totas horas
y á un mateix compás els dós.

Y en els miralls de las ánimas
ens miravam alegroys,
mentres tant els nostres llabis
se juravan ver amor.

—¡Primé morir, ó ser teva!—
resolta me deyaú vós.

—¡Morir, ó ser teu per sempre!—
aymant responia jó.

Y entre tant el vell Saturno,

de gélos tornantse foll,
ens robava l' esperansa
al veure un amor tan dols.

—
¡Digueu: digueume senyora
si recordeu algún trós
d' aquells versos del poeta:
«juguete del viento son».....

Puig la esperansa perduda
es fulla d' un arbre mort
com l' arbre de nostra ditxa
que no pot ja treure brots!

—
Y han tornat las primaveras
hermosas, plenas de flors;
estius, alegroys com sempre,
després, la gentil tardór.

L' hivern ab sa capa blanca
que á la terra dón sahó,
y els falsiós y aurenetas
cad' any ens tornan de nou.

—
Mes els jorns aquells felissos
de tendre amor é ilusíons,
las alegrías perdudas
els plers y somnis ¿hont son?

Sols el trist recort ne queda
d' aquell viatge deliciós
pel camp florit de la vida
que avuy es erm, trist y sol.

II

Topan avuy dos parellas:

¡casualitats..... cor joyós!

tu ab un cavaller passejas,
del brás d' altra dama jo.

Me veus, tremolas... jo 't miro;
¡quin torment passém els dós!
¡Com se troban las personas.....
pero las montanyas no!

—
¿Pateixes?... sembla que diguin
els teus ulls amagant plors
¡«Aquet es aquell que un dia
fou l' estimat del meu cor»!

Jo també voldria dirtho
y boy fent un gran esforç,
de por que 'ls ulls me delatin
els aparto ab greu dolor.

J. D' ARGILA Y FONT.

Devant del tribunal compareix un aprenent tossi-
nayre, acusat d' haver ferit al seu amo.

—¿Quin va esser el móvil que va induhirlo á cometre
'l crim?—pregunta el pressident.

L' acusat volguentse excusar:

—El móvil... va ser el bon desitj de volguer sortir ay-
rós en el meu treball. Com que l' endemà tenia de matar
el primer tocino... m' ensejava.

FOLK-LORISME

MODISMES CATALANS

Criarse com els arbres de la Rambla

S'aplica á aquella quixalla mal educada, ó mellor dit sens educació, per motiu de la deixadesa dels pares.

Si 'l modisme aquet fos invenció d'ara es natural que resultaria irrisòri ja que 'ls arbres de la Rambla de Barcelona, que es á la que fa referència, son molt ben cuydats puig se regan cuasi tots els días y 's podan cada any; pero com que 'l modisme ha arribat fins á nosaltres d'època antiga el trobarém molt adequat cuan sabrém que tan dit passeig com sos arbres, que no eran els plátanos que avuy hi existeixen, sino que eran acácias que á cópia d'anys s'havían anat fent corpulents y altas, á mitjans del sigle XV estavan molt mal cuydats. Situada la Rambla fora de las murallas de la ciutat era 'l lloch per ahont corrian las ayguas que devallavan de la Riera de Colcerola, pero ab algunas concessions de terrenos que feren alguns vehins á fi de facilitar el pas de la tal riera per fora 'l portal de Sant Sever, que s'esqueya vora las torres de Canaletas, quedá la Rambla quelcom arreglada y ja no preocupá mes als barcelonins, fins que á mitjans del sigle XVII (febrer de 1646) el Concell de Cent tractá d'obrir camí en la Rambla á l'aygua que venia dels Tallers, la cual feya grans fangueras al pas de dit portal y carrer dels Angels. Allavors torná á quedar espatllada la Rambla, ab tot y que ja debía ser punt concorregut, puig que á mes d'alguns convents y col·legis de várias ordres relligiosas s'hi havia establert l'Universitat literaria. Al comensament del sigle XVIII (juliol de 1703) el Concell de Cent torná á ocupar-se de arreglar la Rambla tractant de fer una fibla al Rech Condal á fi y efecte de conduhir aygua pera regar els arbres de dit passeig.

De lo dit pot deduhirse que realment foren molt poch cuydats tant la Rambla com sos arbres fins á la preindicada época; pero ab tot no 's va guanyar pas gran cosa, puig que trobém que per la diada de Corpus del any 1856 se posá en práctica l'innovació d'utilisar pera 'l regadiu de la Rambla dugas botas colocadas demunt uns carros, sistema que avuy encare se ve usant.

Una imitació d'aquet modisme usat aquí á Barcelona es el que s'usa á Girona y es el de *criarse com els arbres de la Devesa*, del cual si anessim á buscar l'origen trobaríam que ve á ser el mateix del de *criarse com els arbres de la Rambla*.

Fugir: ¡crident visca 'l Rey!

Recullit á Ripoll (prov. de Girona).

Cap allá als mitjans de la primera meytat del sigle que som, per tot Catalunya s'havia extés una espècie d'epidemia, que aixís pot calificarse, titulada els *regalistas*.

Els *regalistas* eran els partidaris del rey tot sol, pero no de las constitucions, els que demanaban l'absolutisme.

A las filas dels que ja tenian aquestas ideyas s'hi anaren sumant y mes sumant elements nous y ja tenim que 's constitueixen en regiments ab sas bandes de cornetas, tambors y música igual que l'exèrcit; perque ells venian á ser com una mena d'exèrcit segon, eran la *Reserva*.

Com passa á tot partit polítich, mentres es petit tots van á la una, pero cuan arriba á ser una mica numerós allavors se divideixen perque els uns el volen mes marcat que 'ls altres, y aixís va passar ab els *regalistas*, que els uns estaban conformes ab lo que 'l rey feya y els altres, els *descontents*, com els deyan, volian que fos mes absolut.

Pero tan els uns com els altres donaban el mateix crit; el crit de *¡Visca el rey!*, que 's va generalisar tant que per tot arreu y á totas horas se sentia.

Mentres tant Fernando VII que s'havia enterat de la divisió del partit y de que els *descontents* comensavan á revolucionarse, se posá en camí cap á Catalunya, y arribat que hi fou va fer alguns escarments.

Pero els *regalistas* exaltats anaban fugint boy cridant *¡visca 'l rey!*, que 'ls perseguia; y alguns lograren passar la frontera, pero 'ls que queyan en mans del monarca, aquells eran penjats y posats sos cossos á la vergonya pública.

Per aixó en molts punts de Catalunya d'algú que ha de fugir d'un puesto ahont se 'l persegueix ó ha de plegar un negoci perque 'ls acreedors demanan que se 'ls hi fassi efectius els deutes que ab ells te contrets, se sol dir que: «*Ha fugit crident ¡visca 'l rey!*»

Altre gall li cantarí

Denota que si s'hagués obrat de diferent modo de lo que s'ha fet, s'hauria obtingut un altre resultat mes falaguer ó profitós.

Sens dupte fa referència á la conducta que l'apòstol Sant Pere va seguir ab son diví Mestre, negantlo tres cops seguits, la nit aquella en que Jesús signé presentat devant de Caifás, ab tot y haberli 'l Senyor vaticinat cuan tingué lloch el sopar ahont fou descuberta la traydoria de Judas. «Aquesta nit avants de que apunti el dia y 'l gall canti tu 'm negarás tres vegadas», li digué 'l Senyor; á lo que Sant Pere es-verat va contestar que ell no faria may semblant cosa; pero se cumpliren las paraulas del Redemptor y fou negat una, dugas y tres vegadas pe 'l apòstol, y allavors el gall ab son cant vingué á recordarli sa poca fermesa de caràcter y fou cuan, segons els evangelistas Sant Lluch y Sant March, sorti del palau del Gran Sacerdot y 's posá á plorar amargament.

Fer com el canó de Ripoll que tiraba sense engaltar

Cuan una persona deixa anar las paraulas sens meditarlas avants, li solém dir que *fa com el canó de Ripoll que tiraba sense engaltar*; altrás vegadas

dihem solsament que *tira sense engaitar*; en aquet cas no fem mes que corrompre el primer.

L'origen d'aquest modisme no pot negarse que prové del segle XVIII. En aquella época eran molts els industrials de Ripoll que 's dedicaban á la construcció d'escopetas, fusells, ganivets y altras armas; aquestas havian donat gran nom á la dita vila y sobretot las escopetas y fusells, quin canó era inmillorable per lo recte. Parlar allavors de las armas de foch de Ripoll, era com are parlar de las armas blancas de Toledo ó las navajas sevillanas.

Veus aquí perque diuen que tiraba sense engaitar, perque era bo y ab poca punteria no se solia errar may el tret.

Pero á n'aqueixa vila 'ls armers han anat desapareixent de mica en mica y avuy sols hi quedan alguns ganiveters (dos ó tres) que 'ls diumenges, dia de mercat, posan parada sota las voltas existents á la plassa Mercadal ahont acudeixen á provehirse de dita arma els pagesos de la rodalia.

Que 's dediqui á la construcció de fusells y escopetas ja no hi queda ningú; no fa pas gayres anys que va morir l'últim ripollés que s'hi dedicaba; s'anomenaba Anfruns, era baix, un xich gros y geperut y 'l poble 'l coneixia mes per el sobrenom *Ayet* que no per son pròpi apellido. L'*Ayet* tenia l'establiment d'armer y manyá, al carrer de la Trinitat conegut vuigament pe 'l *dels valls*.

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

Carta oberta

Sr. D. General Ginestá Punset

Estimat amich: Fullejant revistas extrangeras sense voluntat expressa d'estudi, si sols per distracció, he trobat las següents corrandas portugueses qu'he mal traduït al catalá per véuerlas aprofitables. Vejéu si vos plahuen:

*El vint y quatre de Juny
es el dia de Sant Joan
y tots els que neixen moren
si en gracia de Deu no están.*

Aquesta corrandia es vera mostra de una mania molt extesa per las illas Azoreanes, puig creuen sos habitants que tots els que neixen per Sant Joan, moren aviat.

Referents á Sant Joan, he trobat aquestas altras:

*Sant Joan, per beurer las noyas
la fer una font de plata...
Las noyas no hi volen beurer,
y á Sant Joan la pena 'l mata.*

*Oh mon Sant Joan del Pont!
Oh lo meu bell mariner!
Porteume en la vostra barca
que axí tindré més diner.*

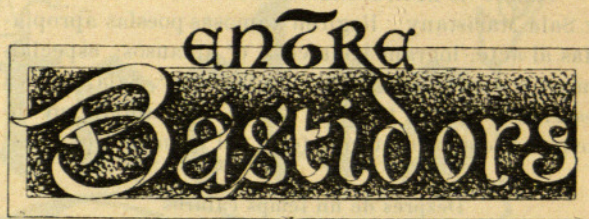
Per Sant Pere, sol eantarse aquesta corrandia que es de una bellesa incomparable!

*Sant Pere, lo bon guardiá
gardeu vostra clau de flors...
¡Ay de mi! No obriu la porta
que no fugin mos amors!*

Si vos sembla, amich Ginestá, que valen la pena, gardeulas com mostra veritable de la poesia popular portuguesa.

Vostre amich

LL. ALMERICH Y S.

El mestre D. Joan Goula, dirigirá una companyia d'ópera en el teatro de Sant Carlos, de Lisboa, en quina temporada estrenará las novas partituras de Mascagni y de Puccini, *Iris* y *Tosca* respectivament.

—*El Tío Quico*, porta per titol el drama líric que Dicenta y Paso entregarán aviat al mestre Chapí pera que aquet escrigui la partitura.

L'obra s'estrenará en la vinenta temporada de hivern en el teatro Parish.

—L'Ajuntament de Sant Sebastiá pensa construir un teatro á la moderna, ab una cabuda pera 2000 espectadors. La sala al ayre lliure podrá quedar cuberta en hivern ó en época de plujas per medi d'una teulada de *quita-y-pon*.

* * *

Tot ho tinch aquí á montanya;
tot ho tinch menys tos esguarts.
Cel ben blau, flors olorosas,
remors de bosch, y l'encant
del riu fressós que s'escorra
á mos peus enjogassat.
Sol rialler que las montanyas
entre encisos va daurant.
Nits de lluna, somnifosas
que ab tu, amor, me fan pensar...
Tot ho tinch, la vida mia,
tot ho tinch menys tos esguarts.
Be ho saps que 'm plahuen las serras;
trós de mon cor, prou que ho saps,
mes are que ellas me brindan
lo que ciutat no pot dar,
are no tinch tos abraços
ni els teus besos delicats,
ni tas miradas serenas,
ni els teus sospirs ofegats
que 'm diuen tantas de cosas
y m'ensenyan d'estimar....
Tot ho tinch aquí á montanya,
tot ho tinch menys tos esguarts.

ASSUMPTA DE VALLORS.

Desde MASNOU

Nostre actiu corresponsal de tan pintoresca vila llevantina, ens escriu el resultat d'una festa improvisada que tingué llòch en el Ateneu d'aquella població, en la que hi prengueren part las Srtas. Maria Carroggio, de Barcelona, y las germanas Carme y Mercés Soler, de Sabadell, executant unas y cantant las altras en el piano excelents pessas de concert, tot aixó en els intermedis d'un ball lluhidíssim improvisat que va ser l'admiració de la vila.

També 'ls nostres amichs de Masnou, Srs. Ferrer y Sala Maristany, llegiren xamosas poesias apropiadas al acte, logrant bona cosa d'aplausos; especialment la composició improvisada del Sr. Sala, que vá escriurer sobre 'l terrenu, y que reproduhim en obsequi als concurrents á la festa del Atenea: Diu aixís:

Després de un temps calurós
ab honors de fastigós,
hem passat aquí un estiu
jayent, com aquell qui diu,
sense esma ni de fer l'ós.

Las noyas, prou tantejavan
per veure si alguns ballavan
y s'animava la cosa;
pero aquí, que tot reposa,
senyal de vida no davan.

Y lo bonich del cas es,
que igual que qui no diu res
molts se queixavan del paro,
mes no hi havia en camliarho
qui hi tingués gran interès.

¡Tant s'estava ja encongit
que per ferne ball de nit
no fa molt que, ¡cosa trista!
fins se comensá una llista...
pero va faltarli pit.

¡Sórt que ahir va ploure un xich,
y se'n va anar el fatich
ab aquellas quatre gotas;
y obrint las potèncias totes
va dir algùn: «Aquí estich.

«Demá la bandera en l'ayre.
Conserje, no trigrant gayre
ves are á n' el Cassinet
y pregunta á n' en Gilet
si hi hauria algùn tocaire.

—(La traba del consonant
m' obliga en aquest instant
¡oh bondadosos amichs!
á dir tocaire als musichs
dich, músichs... ¡jo sempre errant!)

«Demá precisa fer ball
en que costi algùn treball
ab quinteto ó be ab orquesta...
Lo que precisa es fer festa
qu' es el principal detall.

«Jo sé algunas senyoretas
que cantarán cansonetas;
y hasta 's llegirá algùn vers
que tindrà molt de pervers
si acás no te altras cosetas.

«Llegirá l' Antón Ferrer
del modo qu' ell ho sab fer,
algùn vers ó algùn article...

¡una festa fi de sigle
barrejada de soirée...!»

Devant d'aquestas rahons,
accedí á las pretensions
de qui va manifestarho.
Y per poguer secundarho
he compost versos... ramplons.

Versos que son de primera
si 's comenza per darrera;
si 's comensa per devant
no cal dir lo que serán...:
Serán... de un'altra manera.

—El vinent diumenge en el *Foment de la barriada de Sant Antoni*, tindrà llòch una magnífica funció composta de la comedia en tres actes *El Octavo no mentir* y la pessa cómica *La familia improvisada*.

El cuadro dramátich d'aquesta societat té en estudi *La filla del mar* y *Lo sublime en lo vulgar*, obras d'empenta.

—Pera ahir en la *Berenguer* (Roselló 81,) estava anunciada una representació del drama d'Echegaray *El estigma*, y la sarsueleta *Las doce y media... sereno*. Ja parlarem de la interpretació.

—El diumenge vinent tindrà llòch en el *Círcul Liberal Monárquich*, (Lópe de Vega), una funció composta del drama catalá en tres actes *La virtud y la conciencia*.

—En el *Círculo Provincial Leridano*, varen esser representadas diumenge passat las comedietas *Lo secret d'un testament*, del Sr. Argila Font, y *La vida al Encant*, de Conrat Roure, á las que hi va cabrer una interpretació regular, sobressortint en la primera el Sr. Solé, director escénich, y 'l Sr. Cardeñes, y en la segona la Srta. Rialp, y Srs. Solé, Pluvins, Massot, Llampallas, Vila y Culléll.

Pera la vinenta funció anuncia aquesta important societat, l'estreno d'una comedia en dos actes, del Sr. Solé, titulada *Trino*, y la representació de la comedietta de nostre Director Sr. Ayné Rabell, *Els amichs portan fatichs*.

—En la *Nova Constància*, de Mataró, una companyia dirigida pel Sr. Parreño y en la qu' hi forma la Sra. Llorente, hi representá dissapte el drama *Magda*.

L'interpretació no aná mal del tot, pero várem poguer observar que l'obra venia gran á mes de quatre intérpretes.

Espectacles

MADRIT

Es casi segur de que la Guerrero y Díaz de Mendoza farán la temporada vinenta del *Español*.

Estrenarán dugas obras d' Echegaray y altrás tantas de Guimerá que ja haurán representat á Cadiz.

Las del dramaturg catalanista no 's coneixerán en catalá, ni avans ni després, según diuhen.

—A primers de Septiembre obrirá de nou sas portas l' Apolo, ab una companyia en la que hi figuran las tipples Pretel, Brú y Pino y 'ls Mesejos (pare y fill), Carreras y Rodriguez.

—En el Romea hi figurará com á director l' *alegre* Juli Ruiz.

PROVINCIAS

Desde 'l 15 de Septiembre fins al 15 d' Octubre, en el teatro de San Fernando, de Sevilla, hi actuará la companyia Guerrero.

En el própi teatro treballará mes tart un' altra companyia dramática dirigida pel primer actor senyor Thuillier.

—En el Pignatelli de Saragossa están fent bona companya en Pinedo y la Cubas.

—Una companyia de género lleuger ha estrenat en San Sebastián *La alegría de la huerta*.

—Avuy debutará en el Principal de Cadiz la companyia Guerrero-Mendoza ab la comedia clásica *La niña boba*.

—En el teatro Calderón, de Valladolid, actuará la companyia de Parish, de Madrit.

—Una companyia d' ópera italiana, de la que 'n forman part Matilde de Lerma y 'l baritono Blanchart, inaugurarà la temporada en el teatro Circo de Cartagena.

EXTRANGER

Paris. —El día 25 d' aquest mes el nou director dels *Bouffes Parisiens*, obrirá las portas d' aquest teatro ab l' obra *L' enfant prodigue*.

—Dimars passat vá representarse en la *Renaissance*, per primera vegada, *Mariage Princier*.

—Diumenge torná á presentarse en l' escenari de l' *Olympia* el popular escéntrich Frégoli.

—Ha reanudat sas representación el teatro *Antoine* ab l' obra que varem anunciar la setmana pasada: *Blanchette*.

—El divendres passat en la Sala de festas del Trocadero va celebrarse una funció literaria-dramática, consagrada á Lafontaine, en la que hi prengué part la companyia de la *Comedie Française*. Se recitá un treball titulat *Lafontaine et ses fables*, per Coquelin; un fragment de *Le florentin*, y 'l juguet *La coupe enchantée*, també dessempenyat per Coquelin.

—Dimars en *Variétés* varen recomensar las representacions de l' opereta d' Offembach, *La belle Helene*.

—Entre 'ls teatros Menus-Plaisirs, Dejazet, Ambigú, Cluny y Republique, s' han donat 250 representacions de l' obra *Madame la marechale*.

BARCELONA

Eldorado.—Proximament obrirà sas portas, tancadas desde la despedida de la Guerrero, ab una companyia, la de cada temporada, composta d'element lleuger.

Novedats.—El dia 25 inauguració de la temporada d'òpera, en la que s'estrenarà *Euda d' Uriach*, del Mtre. Vives.

Tivoli.—Continua fentse mereixedora de la protecció del públich la companyia de sarsuela menuda dirigida pel Sr. Gil. En totes las obras que s'han posat en escena s'hi ha notat regular interpretació. Las tiples Millanes y Benítez, en son treball alternat conquistan bona cosa d'aplausos.

Nou Retiro.—Sembla que hi ha arrelat la companyia d'opereta italiana.

Granvia.—De la *Urganda*, bé. El públich senzill que s'entusiasma per aquet género *impresionista*, ja ha trobat el lloch ahont passà 'l rato.

CLAR Y NET

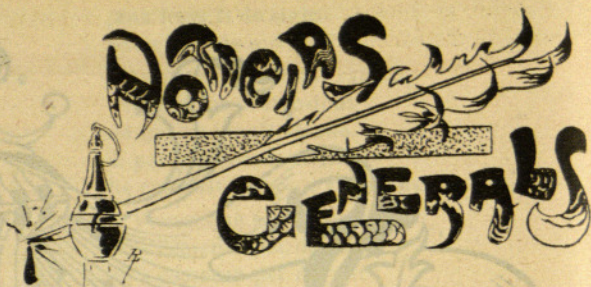
—Baix la direcció del mestre Cotó el dissapte passat vá cantarse en el Prado Suburense, de Sitjes, l'òpera *Marina*, en la que hi prengueren part la senyoreta Bordás, el tenor Bugató y el baritono Capsir.

L'interpretació ajustada y el públich content.

—Dissapte va debutar en el Euterpe, de Manresa, una companyia de género chico, de la que 'n forman part la tiple Miserachs y 'l primer actor cómic Montero.

—La companyia d'en Borrás posà en escena dissapte passat en el teatro del Ateneu Mataronés, el drama *Lo monjo negre*, que obtingué bon desempenyo per part de tota la companyia. Pe 'l dissapte vinent s'anúncia el drama *Amor salvaje*.

—En el teatro Euterpe, de Mataró, hi debutà 'l passat diumenge una companyia de género menut, que segons noticias vá aburrir un bon xich al públich.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

*

De las cantitats recaudadas se 'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 21'55 ptas.

D. Rossendo Vives, 1 pta.—Total: 22'55 ptas.

(Continua oberta la suscripció.)

*

Ab el present número repartim com á regalo á nostres favoreixedors **4 planas** de la preciosa comedia de D. Albert Llanas

LA GERMANA GRAN

*

Nostre company Sr. Cò y Borrell ha publicat el seu monólech cómic, titulat *Birolet*, que en la nit del 15 de Janer de 1898, recitá en el Teatro Principal el popular actor D. Jaume Capdevila, obtenint bon éxit.

Se vén al preu d'un ral.

*

El poeta cubá del Circo del carrer de Montserrat ens ha prés per habitants de la lluna.

Végin com anuncia un drama seu: *¡Exito jamás visto en Barcelona. El mejor drama que han visto los catalanes!.....*

Res, que tothom hi té dret ab nosaltres. Fins pera dirnos que may havém vist un drama bó ..

¡Senyor Alabau, senyor Alabau!... sigui més poeta y menos imitador d'aquell célebre *Sequah*.

*

Aixamplém els pulmóns.

No totes las noticias han d'esser de novas plassas de toros que 's construeixen.

En Sant Sebastiá y en Avilés, s'aixecarán aviat dos teatros de nova planta.

¡Més val aixís!

Barcelona ja tria 'ls terrenos per unas altrás *Arénas* en la drete del Ensanxe.

La vritat es qu'hi fá falta.

Allà no més hi ha que conyents y voldrian un xich de distracció aquells vehins.
 ¡Animarse gent adinerada!

L'altre dia tres donas, en un carrer de Barcelona, varen embestirse ganivet en mà, com si fossin homes, produhintse feridas de consideració.

¿Donas ab ganivets?

¡Es natural! Las hi havém consentit que 's poses-sin corbata d'home, barret d'home, ermilla d'home, y fins els pantalons d'home, y are volen anar més enllà.... Empunyan ganivets com si fossin *matóns* de la Barceloneta.

Espèrintse, que nò acabarán aquí: no estarán satisfetas fins que 'ns metamorfosearém; están empenyadas en veurè 'ns ab cotilla y enagus y ho lograrán.

El feminisme s' imposa.

¡Guerra al feminisme!

En el Certámen lliterari, organísat per la *Lliga de Contribuyents*, de Sans, cual repartició de premís tindrà llóch el dia 24 d'aquest mes, s' han rebut 200 composicions poéticas que obtan als 14 premís oferts per diferents particulars y entitats d'aquella ex-vila.

El Jurat calificador el componen els escriptors següents:

President: D. Conrat Roure.—Vis-president: don J. Ayné Rabell.—Vocals: D. J. Oliva Bridgman y D. Alfons M.ª Parés.—Secretari: D. Bartomeu Sala.

Per malaltia del President D. Conrat Roure, llegirà 'l discurs d' obertura el Vis-president, nostre volgut Director, Sr. Ayné Rabell.

El País, periódich madrileny, titula un article aixís: *¿Dónde está el Gobierno?*

Pregunta ignocent.

El Govern está per tot. Proba que tots els seus membres s' escampan per Espanya... prenent banys.

El mestre Vives, posará música á un drama lí-rich d'Apeles Mestres, que 'l distingit dibuixant-poeta ha extret de son poema *Margaridó*.

L' *Orfeo Catalá* organisa una excursió per l' ex-tranger, París, Bruselas y Colonia, en cuals capitals donará á conèixer las hermosas composicions de son repertori.

Ens alegrém moltíssim de que 'l coro catalá passi á terras estrangeras, á honrar la nostra regió, tan mancada de preponderància per part dels estranys, gracias á lo que l' han humiliada.

Hi havia un ataconador molt trempat que practicava 'l seu ofici á la porta de la entrada d' una casa de senyors.

Passant un gitano pe 'l carreir va veurer un gós de aygua que prenia la fresca prop la bujola. Dirigitse 'l gitano al sabater va preguntarli:

—¿Qu' esquilarem el gosset?

—Esquilal; va respondre 'l pegot.

El gitano, arrencantse de las tisoras, va posar mans á l' obra.

—¿Vol que li deixi una borleta á cada pota?

—Déixali.

—Li deixarém també un plomeret á la cua, eh?, torná al cap d' una estona 'l gitano.

—Bueno, tu mateix.

El gitano, que devia necessitar molt els diners, treballava depressa. Cuan hagué enllestít, deixá anar la bestioleta, dantli una patacada a l' anca.

—Ja está, va lir.

Pero l' ataconador, sense mirársel ni rés, seguia treballant. Cansat el gitano d' esperar-se, al últim se decidí á preguntar.

—Vaja, ¿que no 'm paga 'l treball?

—¿De qué?, feu tot admirat el del nyinyol.

—Home, d' esquilat la bestiola...

—Ah! cóntan á son amo. Aquell gos no es meu.

¡.....!

Entre comerciants:

—¡Pero es possible que hakis despidit al teu corredor! Un home que prenia 'ls teus interessos ab tanta activitat....

—Efectivament, prime 'm prenia 'ls interessos y havia acabat per *péndrem* el capital.

—¿A hont vas, Sidro?

—A donar una volta pe 'l moll?

—¿Y aixó, que no tens feyna?

—No, l' amo ha quebrat, y aquí 'm tens buscantne.

En aixó passen els dos companys per devant d' un taller hont hi ha un lletrero.

—Mira, Sidro; aquí demanan *operarios de ambos sexos*.

—No fá per mi; jo no mes en tinch un.

En els banys:

Un senyor, tot regalant d' aygua, s' dirigeix depressa cap al cuarto que te llogat.

Aixís qu' entra veu ab la natural sorpresa, que mentres ell prenia el bany li havian pres la camisa y las botas. Crida al home que 's cuyda dels departaments.

—¡M' han robat aquets objectes, exclama; y vosté n' es responsable... Aixó es escandalós!...

—Pero senyor, fá l' home encarregat, ja n' está ben segur vosté de que ho duya cuan ha vingut?

GELADORAS MODELO

Xarada ab capituls

I

En un establiment de bateria
de cuyna, va comprar
la senyora Remey, (una senyora
viuda d' un militar,) un
aparat que de *Geladora*
modelo, duya 'l nom
y ab la que 'l fabricar gelats estava
al alcans de tothom.
Aquesta circumstància va agradarli;
pro li va agradar mes
al veurer lo seu preu, puig de *segona*
no 'n tenia pas res.

II

La senyora Remey te dugas fillas
que parlan castellà
que de estrenar vestits no se 'n abstenen
pero si de menjá;
de *tot* no 'ls en hi falta; si una es lletja
y no val casi res
en cambi un nás te l' altre á la *dos-cuarta*
que val ben be per tres.
El *tersa-cuart* que aque'la geladora
varen inaugurar
ab gran satisfacció als respectius *nóvios*
van volguer convidar.
Y en unas targetetas perfumadas
d' uns exquisits perfums,
va estamparhi cada una, quatre lletres
igual que quatre llums.

III

En el carrer del *Hú* y en una cuyna
fa tres horas están
la senyora Remey y sas dos fillas
els gelats preparant.
Una d' ellas suant com un camàlich]
está *cuart* un recó
trencant ous, separant rovells y claras
ab molta precaució.
L' altra va preparant la sal y 'l sucre
fentse mil ilusions
y la infelis *mamá* no sab que 's pesca
repartint instruccions.
Qui no *cuart-hú-cuart-tres* aquell terceto
tan viu y pintorésch
no sab pas lo bó qu' es un *mantecallo*
cuan está fet... de fresch.

IV

Es el 15 d' Agost, en 'quella casa
tot es vida y amor,

no cal pas *tres* si avuy la tal familia
está de bon humor.
Arriba 'l gran moment y l' entusiasme
regne entre enamorats
pera poguer tots junts saborejarne
els riquissims gelats.
Tan bon punt l' han probat, tots ells convenen
que 'l gust es diferent
al que fan pels cafès, lo que demostran
que 'l fan molt malament.
Mes al torná á probarlo tots comensan
ab fástich á escupir;
y ningú sab compendre ni esplicarse
de que alló pot venir.
Després d' examinar la geladora
van veure joh sort fatal!
que ab els rovells dels ous en lloch de sucre...
¡hi habian tirat sal!

J. Staramsa

Cuadrat

.
.
.
.
.

Substituir els punts per lletres, de manera que llegi-
das horizontal y verticalment diguin: 1.ª Mineral.—2.^a
Nom d' home.—3.ª Parentiu; y 4.ª Vegetal.

Anton Romeu

Solucions als del número 9

Xarada: Cristiana.

Targeta: L' última pena

CORRESPONDENCIA LITERARIA

Ll. Almerich: Tot es publicable y queda en cartera.—
L. Negre: Queda complasent.—*Pere d' Arbúes*: A vosté
li passa una cosa molt estranya; cuan vol lluhirse l' equi-
voca y cuan li sembla que s' ha equivocat l' endevina.
Li dich aixó perque lo d' aquesta setmana no pot anar.—
Joseph Rovira, (Lleyda): Lo únich que li puch assegurar
es... que no he rebut tal dedicatoria.—*L. J.*: Vosté m' na
caygut del bon concepte que n' havia format; no m' agra-
da que per alabarnos á nosaltres relati fets lletjos
de ningú. A 'n aquell senyor deixil estar en pau. Velia-
qui.—*Marian Domenech*, (Tarragona): Pe 'l correu van
las quatre coleccions demanadas; en quant als versos....
no 'm serveixen; hi ha trivialitat, fondo fofó y están mal
midits. ¿Vol més desgracias per uns versos?—*Xavier*
Zengotita Bayona: No está bé.—*Jotabeme*: Aquesta ve-
gada tampoch.—*Joseph Alonso*: Anirá.—*Joan del poble*:
El sonet, com que no resulta sonet el deixarém per una
altra generació. ¡Qui sab si alashoras s' escriuran per
aquest istil. Lo restant no m' agrada.—*L. M. de la ville*
d' Arbogne: El fondo vá bé, pero millor desarrotl'at. El
felicito pe 'l pseudónim; es pintorésch. vegi.—*Rafel Ho-*
medes Mundó: Envihi un' altra cosa millor versificada.

J. Collazos, impresor.—Plassa de la Igualtat, 3